

Averlaan
Kõlmi - Kõna
Kõllemaant, post.

R. V.
TARKS KILTSKOLA
SIGUSTEADUSKORD

20. ^{keele} ~~keele~~ 1942
9. ~~feb~~ 94
TARKS

+ A 18989

Varguse institut Eesti ja saksa õigusteaduses.

Evi Liiw
Mati. n. 16 263

1942
Lõpetanud õigusteaduskonna 14. IV 1942. a.

Kava

I Sissejuhatus.

II Varguse mõiste.

Varguse erinevus teistest vaarvastastest süütegudest.

- 1) tööviisist;
- 2) omandamisest;
- 3) väljapressimisest;
- 4) viisumiskelmusest;

III Varguse põhitüübi teekootine analüüs võrdlevalt eesti ja saksa õiguses.

- 1) objekt
- 2) passiivsubjekt
- 3) viisumine kui vargusele eluline käitumine
- 4) süüteo subjekt ja süükoavatus.

IV Varguse tüübid STGB-is ja KRõS-us.

- 1) lihtvargus
- 2) kvalifitseeritud vargus lk 20
  - a) raske vargus
  - b) kordus vargus
  - c) ainult eesti KRõS-us esinevad juhud
- 3) Priivliigereitud vargus. lk 38

V Lõppkokkuvõte. lk 42

Kriminaalõiguse eriosa käsitleb üksikuid kriminaalõiguslikke norme. Läätnedes passiivsubjekti kui hüve vahetu kandja erisusest jaotab doktriin eriosa süüteod järgmiselt: 1) süüteod riigi, 2) süüteod üldsuse ja 3) süüteod üksikisiku vastu. Viimane jaotatakse omakorda:

1) isikuvastasteks süütegudeks, kus hüve on üksikisiku kui passiivsubjektiga lahutamatu seotud, ja

2) varavastasteks süütegudeks, kus hüve ei ole lahutamatu passiivsubjektiga seotud.

Varavastaste süütegude hüveks on vara; seega on süüteod suunatud vara vastu, seistes selle kahjustamises või ohustamises.

Varavastased süüteod kuuluvad süütegude

hulka, milliste hõbe ja objekt on oma substantiivilt identsed, s.o. lahutamatud. Sealjuures ei esine vaaravastased süüted kogu ulatuses tagajärgesüütegudena, vaid osa neist moodustab abstraktselt ohustavaid süütegesid, milliste puhul objekt üldse puudub.

Doktriinis on käsitletud vaaravastaseid süütegesid lühikadela süsteemi viia, kuid tehavas õiguses ei ole see üldiselt teostatav.

Õhktis õiguses on vaaravastaste süütegude üksikute rühmade moodustamisel aluseina järgmise elemente kasutanud: vaarobjekti iseloomu alusel eristatakse materiaalseid (teat. individuaalsed vaarobjektid või vaar teiriktuna) ja immateriaalseid (ahtori ja ainuõiguste objektid) objektid; peamiselt teovõisi ja vahendi alusel on määratud süütegude ulatus; tagajärgena esineb kas vaaranduslik kahju või selle oht; subjektiivl on nõutav kasusaamise ees-

märk või mitte; varaõiguse elatuse ahtles on oluline, kas passivsubjektid on omandiõigus või ainult osa sellest (valdus, kasustamis- või kasustamisõigus); seoses vara kui hüvega võib esineda ka mõni teine hüve j.m. Kõiki neid elemente ei ole kasustatud süstemaatses järjestuses, vaid nad esinevad ristlevalt. Seeläbi osutub lühikadeta klassifikatoorne süsteem läbiuudamatuks.

RnS käsitleb varavastaseid süütegesid ras peatükis: omandamine ja usalduse kuuikauitamine - 31. ptk., vargus, röövimine ja väljapressimine - 32. ptk., kelmus - 33. ptk., pankrott, liigkasuvõtmine ja „muud kaus-
latavad seaduse vastased teod varanduse asjus - 34. ptk.; süüteod autori- ja aineõiguse vastu - 35. ptk. ja võõra vara omanõiline kasustamine - 36. ptk.

Saksa kehtiv õigus võimaldab liigituse

aluseks samad elemendid kui meigi tektivõiguses ning rühmitada vastavastased süütegud järgmiselt: 19. ptk. vargus ja omastamine, 20. ptk. võõrmine ja väljapressimine, 21. ptk. söödustamine ja vajamine, 22. ptk. pettus ja truudusetus, 23. ptk. dokumentivõltsimine ja 24. ptk. pankrott.

Alljärgnevalt aru me varguse võrdlevale käsitlemisele eesti ja saksa tektivas õiguses.

Kõigepealt tutvume varguse mõistega.

Vargus on võõra vallasvara riisumine omastamise sihiga.

Tekib küsimus, millega erineb vargus teistest vastavastastest süütegudest, eiti võõrminest, omastamisest, väljapressimisest ja riisumiskelmusest.

Vargusele oluliseks käitumiseks on riisumine, s.o. omavoli line äraslanine omastamise eesmärgiga.¹⁾

¹⁾ vt. Saarmann - Mattlo, "Kriminaalseadustik" lk. 281.

Risumise loimub ka röövimise ja asjakohmuse puhul. Röövimine on võõra vallasvara vägiuudne risumise omastamise sihiga.¹⁾ Seege eristab röövimist vargusest peamiselt risumise viis: äraslanine peab loimuma vägiuudelt, kuna varguse puhul loimub äraslanine ilma vägiuudata ja pettuseta. Röövimine on soovitatav nagu varguski avalikult või salaja, kuid viimasel viisil palju hirmsamas elatuses. Röövimine on salaja võimalik niivõrd, kui võid passivsubjekt ei ole teadlik asjast, et objekt risutakse ja ka sel juhul ainult siis, kui ta on viidud meel- mõistustesse olekusse

Kelnuksena on käsitatav teise isiku kallutamise pettuse abil varanduslikult kahjulikele häiretulemisele, eesmärgiga saada enesele või kolmandale isikule varanduslikke kasu.²⁾

---

¹⁾ Vt. Saarman - Mattis - käs 2 lk. 286.

²⁾ Vt. sama lk. 288.

Ka helmust eristab vargusest äraolamise viis:
Äraolamine peab loima noma pettuse teel.

Omasolamine KRS - e mõttes on võõra
vallasvara omavolilise peetamine omandamise
eesmärgiga.¹⁾ Erinevus vargusest seisneb selles,
et omastamise puhul objekt on juba tegija
valduses, misjuures objekti tegelik valdus on
süüvenud mitte-õigusevastaselt. Vargusele ege
on oluline röövimine, s.t. et objekt läheks se-
niselt tegelikult valdajelt üle süüteo subjekti
tegelikku valdusse.

Väljapressimine kui rüüto moodustab
varaõigusest loobumisele või noma vaandestikult
kahjulike tehinge võltsimisele sundimine ka-
rjälata ähvarduse, isiku vastase vägivalda või
hulga vigastamise abil, seejuures eesmärgiga
~~saada~~ enesele või kolmandale inimesele varan.

¹⁾ vt. Saarman - Maltso - KRS⁴ lk. 274

des liikku kase.¹⁾ Väljapressimist eustab
vaigusest asjale, et see süütle on suuna-
tud teise isiku vaasiguste sfäärile, mitte
aga vaasobjektidele ja pole nõudav, et passiv-
subjekti vaasfääris ökonoomilises mõttes tehiko
mingi müümus ja süütle subjekti vaas-
fääris vastav plus raju see oli nõudav
vaiguse juures.

Tagus on väõra vallasvõra
rüsumine emastamise eesmärgiga. Kõs lisab
juude veel „salaja väi avalikult“, mis mär-
gib, et vaigusele Kõs-us ei nevalt meil
varem kehli need õigusest ja mõningaist
välisvõra õigusest ei ole oluline salajasuse
tunnus.²⁾

---

¹⁾ vt. Saarmann-Matto „Kõs“ lk. 287.

²⁾ vt. sama lk. 280 ja 281.

F. v. Liist annab varguse kohta järgmise definitsiooni: "Vargus on omandiõiguse rikkumine võõra vallasvara õigusevastase omandamise läbi, millele selleks otstarbeks ära võtmise tuleb riikse tegija valduse" ¹⁾

StGB § 242 nimetab varguseks võõra vallasvara riisumist omandamise sihiga.

Varguse objekti moodustab võõras vallasvara, millele on olulised järgmised tunnused:

1) objekt peab olema füüsiliselt antud esest. ruumis antud ja mõeldav ese, mis inimese poolt on valitsevat mingi vahendi abil. ²⁾

Objektina on käsitletavat ka vedelikud, gaasid ja elekter. Objektiks ei ole: 1) vara juriidilises mõttes, 2) üksikud varaõigused, 3) immaterjaalsed esemed. Varguse objektina ei lohi vaadelda

---

1) vt. Liist "Lehrbuch" lk. 442.

2) vt. Saarmann - Matto "US" lk. 280.

inimest. Selleks võivad aga olla inimese
kunstlikud täiendused¹⁾ Samuti on saksa
õrguses elektri kohta mitmeid seisukohti võetud.
Fr. v. Sioyt ei lase elektrit seltskärtsitud mõttes
võrguse objektiks.²⁾ Elektri võrguse kohta ilmus
J. W 1900. a. sisuadustik, milles elektri võrgust vaa-
deli kui iseseisvat objekt. Moodsa füüsika
vaatleb praegu elektrit küll kui materiat (st. aija),
kuid siiski käsitletakse ka nüüd elektri võr-
gust seltsnimetatud reaaluse alusel.³⁾

2) objekt peab esima majanduslikku vää-
rust. Seejuures objekti väärtus määratakse
objektliivselt (nn. tuu väärtusena), mitte subjektliiv-
selt (st. väärtus, mille parivsubjekt objektile omistab).

---

1) vt. Sioyt „Lehrbuch“ lk. 443

2) vt. sama lk. 443

3) vt. „Vergleichende Darstellung“ lk. 189.

- 3.) Objekt peab olema vallasvara, st. ruumiliselt paigutatud ühest punktist teise. Vaguse objektina on mõeldavad ka kinnisvara lahutamata osana esinev objekt pärast selle lahutamist kinnisvarast.¹⁾
- 4.) Objekt peab olema rõõras vallas vara, st. omandiõigus peab kuuluma teisele isikule. See ei ole vaguse objektina käsitletavat nn. res nullius - s. o. esemed, mis kuuluvad kõigile üldiselt (näit. õhk, merevesi).²⁾ Tähelestatud objektide arv oli vanemas õiguses suurem. Lisasti järgi kuuluvad sia ka näit. loomulikus vabadeses viilivad metsloomad.³⁾ Vaguse objektina pole käsitletavat ka res derelicta, s. o. esemed, millest teot teine isik on loobunud.

---

¹⁾ vt. Vergleichende Darstellung lk. 193.

²⁾ vt. Saarmann - Etello „Lis“ lk. 280.

³⁾ vt. Liszt „Lehrbuch“ lk. 443.

- 5.) Võõras vallasuure kui varuse objekt peab olema teise isiku valduses. Kriminaalõigusliku valdusena esineb mitte ainult tsiviilõiguslik valdus, vaid ka eseme puhtfüüsiline pidamine, st. ka valdus "elma õigusliku juriidilise aluseta." Varus on teostatav peale eseme otsese käsipidamise või hooldamise ka mitmesuguste vahendite abil. Viimased võivad olla:
- 1) esemelikud (elatud) vahendid: näit. mitmesugused hoivikohad. Esmeal viibimisel tegelik valdus ei katke, vaid teostub vahendlikult. Seejuures valdaja ei lahvitse isegi teadlik alla kõigis objektides, mis sellise laudse valduse laudu temale kuuluvad.
  - 2) elusad vahendid, s.o. teised isikud, keda valdaja kasutab oma valduse teostamise vahendina - näit. majatöötajad peremehe vallasuure suhtes.¹⁾

---

¹⁾ vt. Vergleichende Darstellung lk. 198

²⁾ vt sama lk. 200 ff.

Kuna varguse objektina ei ole käsitletavat esemed, mis on subjektselt enda valduses, siis on ühisomandi (condominiumi) puhul vargus võimalik ainult nii võid, kui õid vastav objekt ei ole ühisomandi osalise valduses.¹⁾

Tuleb tähele panna, et ülesleidmatult ära pandud asjad ja mahaemustatud asjad loetakse senise omaniku valduses olevaks, kuna kaotatud asjade üle omanik kaotamise momendil valduse kaotab. Seega kaotatud asjade omastamise puhul pole tegemist vargusega.²⁾

Varguse passiivsubjektina on käsitletav isik, kellele kuulub omandiõigus antud esemele. Eseme omanik ja valdaja võivad olla erinevad isikud, või erinevad peale eseme omaniku veel juuriluline valdaja ja tema

---

¹⁾ vt. Vergleichende Darstellung lk. 194

²⁾ vt. sama lk. 204

tegelik valdaja. Sellistel juhtudel on need isikud kõik käsitlevad varguse passiivsubjektidena.

Vargusele oluliseks käitumiseks on rüümine!

Rüümine on omavoliline äraostmine omastamise eesmärgiga. Varguse puhul on võimalik ainult eseme aktiivne äraõõtmine. Kõik käsitleb äraostamisena ka ülesandava, loovustalava vastuvõtmist (nt. rüüsemise ja kelmuse puhul on mõlemad äraostamise kategooriad mõeldavad).

Rüüsemisele on olulised teatud tegurid: vallasvara faktiline valduse lõppemine senise valdaja poolt ja selle tekkinine süüteo subjekti poolt. Senise valdaja vara fäktuaalne teadmine (eseme tunnistatuse ulatuses) ning süüteo subjekti vara fäktuaalne olemine on oluline, kui kava süüteo subjekti va-

---

ut. Saarman-õppetöö "Rüü" lk. 981.

raspõanis vastav pluss püsib, kas ta on
helkeline või kestvam¹⁾, et ei ole äras-
lamist R.S.-u mõttes, kui äraslaja jätab
eseme esemele väärtuses vastava ekvivalentsi.

Edasi peab äraslamine olema oma oli-
line, st. ilma senise valdaja kõralse nõu-
olekuta.²⁾ Äraslamine on oluline teatud
eesmärk: eseme omastamine sealt, st. äras-
lamine selleks, et asetada end selle valdas-
vate suhtes tegelike omanike seisundisse
ja lõplikult katkestada valdusvahetuse
senise valdaja ja objekti vahel.³⁾

Pisemuse lõppmomendi, s.o. aja suhtes,
nillal äraslamine on lõppenud, leiame
doktiimis kolm seisukohta:

---

1) vt. Frank „StGB“ lk. 63 j.

2) vt. Vergleichende Darstellung lk. 210

3) vt. Frank „StGB“ lk. 65.

- 1) M. pöördumise (kontraktatsiooni) teooria - selle järel rüüsumine on lõppenud momendil, millel rüüsa objekt pöördub.
- 2) M. äärmise (ablatiooni) teooria: rüüsumine on lõppenud momendil, millel rüüsa on vaaobjekti seisest asukohtast rüüsumise teise ruumilise punkti. See hõlmab rüüsumine juba ühe osa faktilise valduse teostamisest.
- 3) M. valduse (aprehensiooni, okkupatsiooni) teooria on oma elatuselt elumiste vahel peal- ja loeb rüüsumise lõppenuks momendil, millel pärast tegeliku valduse lõppemist seisest valdaja poolt valdus tekib suures subjekti poolt. Viimane seisukoht on kaasaja doktriinis ja praksis üldiselt tunnustatud.¹⁾

KrS-e järgi võib väguse puhul rüüsumine

---

¹⁾ vt. Saarman-ellat, KrS² lk 98 ja Frank
LSTGB² lk 63.

Ka
mie
ajaloo

mine loimede „salaja uoi avalikult“¹⁾. Samuti ei nõua StGB varguse puhul röövimise salajasust. Küll käsitletakse aga vanem õigus (näit. rooma ja vana-germaani õigus) varguse olulise elemendina röövimise salajasust²⁾.

Tegijana on varguse puhul põhimõtteliselt käsitletav iga isik, teatud eranditega. Nii pole tegijana käsitletavat 1) isikud, kellel on objekti suhtes omandiõigus ja 2) isikud, kelle (algselt ainult tegelikus) valduses on objekt.

stn. peabondliku varguse puhul leiame doktriinis ja rääkimises kolm seisukohta:

- 1) peabondlik vargus pole üldse käsitletav,
- 2) ta on käsitletav ainult erasüüdistuse korras
- 3) ta on käsitletav ainult niivõrd kui subjektina esineb kaugem sugulane ja ta ainult siis

1) vt. Zaarman-ollato „RiS“ lk. 280

2) vt. Vergleichende Darstellung lk. 208

erasiindistuse korras. Kõlliv õigus on akseptatsioonid
teise ülalnimetatud seisukohtadest: Kikps-u järgi
on peabondlik värges käsitletav, kuid krimi-
naaljälitamine toimub ainult erasiindistuse korras.¹⁾

Samal seisukohal asub StGB.²⁾

Selleks, et tegija oleks käsitletav värgese
subjektina, on veel vajalik süüdiusestõime
tõuksaava lause eeldusena on nõutav talitus.
Seda subjektil peab olema kujutus kõrgest
värgesele olulistest elementidest, nimelt: 1) et ri-
sitava ~~see~~ valla vara on võõras, s.o. - teise isiku
omandiõiguses, 2) et objekt asub teise isiku te-
gelikus valduses ja 3) et tegija võtab objekti
teise isiku valdusest omaomalt.³⁾

---

1) vt. Kikps § 5

2) vt. Frank, StGB² lk. 88

3) vt. Vergleichende Darstellung lk. 222 ff.

Edasi asume vaiguse üksikute tüüpide käsitlemusele saksa ja meie kehtivas õiguses.

Nii meie kui ka saksa kriminaalseadus.

Tibus on vaigus raskesti liigitatud:

- 1) liitvaigus,
- 2) kvalifitseeritud vaigus ja
- 3) privilegeeritud vaigus.

Fr. v. Liszt loetleb järgmisi saksa kehtivas õiguses esinevaid vaiguse liike: ¹⁾

I liitvaigus;

II raske vaigus, mille alla kuuluvad: a) kriimivaigus, b) mündvaigus, c) vaigus raskõlmete alil, d) transportvaigus, e) relvastatud vaigus, f) jõu- ja vaigus ja g) õine vaigus;

III korduv vaigus;

IV nõuimisele saanud vaigus;

V pehmendatult käsitletavat vaiguse juhus;

VI häda vaigus.

---

¹⁾ vt. Liszt "Lehrbuch" lk. 450 - 456.

Punktid I, II ja IV tulevad lugeda kvali-
fitseeritud varguse hulka, kuna punktid V ja
VI - privilegeeritud varguse hulka.

Siltvargust käsitleb saksa StGB
§ 242, mis lausub: "Kes võõrast valdasu-
usse omastamise sihiga, kaotatakse varguse
eest vangimajaga. Ylaltse on kaotatud."¹⁾

Peagu rõnasõnalt sama ütleb Eesti KR 5:
"Süüdlast võõra valdasuusse riivimises sala-
ja või avalikult, omastamise sihiga, kaot-
atakse selle varguse eest vangimajaga
mitte üle ühe aasta."²⁾

Erinevus mõlema tsiteeritud paragrahvi
vahel on paragrahvi sanktsioonilises osas.
Eesti kehtivas õiguses määratakse kaot-
tuse verbus - mitte üle ühe aasta vangestust,

---

¹⁾ St. Frank. "StGB" lk. 56

²⁾ vt. Saarman-Elalto, "KR 5" lk. 280.

kuna StGB piindub uude karistuse liigi -
vargimise määramisega, seda ajaliselt konkreetisemata.
Suuremal osal lahkumise teid eesti
ja saksa õiguse vahel leidub kvalifitseeritud
varguse osas.

Vastavalt kvalifitseeritud varguse
järglasele raskeks, korduvaks ja röövimisele
sarnanevaks varguseks, on asetatud StGB-s
raske varguse juhtumid kõik ühtlasele samasse
paragrahvi (§ 243), kusjuures kõigile raske
varguse liikidele on ette nähtud ühtlane
sanktsioon (kuni 10 aastat vangiõud), korduv
vargus paragrahvi 244 samuti ühtlase karistus-
määraga, kuna röövimisele sarnanev vargus on
paigutatud röövimist ja väljapressimist käsitle-
vasse peatükki (§ 252) ning karistatakse
võrdse röövimisega.

Elie Gröb-uo pole üle maal tähendatule

Tesiks kuulub stQB-i järgi raske vaigus alla
muud vaigus (vägiuuldne vaigus). stQB kohaselt
on tegemist sellise vaigusega siis, kui vaigus
sial aset ehitused (hooned) või kinnised
muumid sisenemise, sisetungimise või
hoiumuude lahtimurdmise tel.¹⁾ Fr. v. Liszt'i
järgi tuleb ehituse all mõista, sents ja natu-
saga piiratud ja maapinnale kinnitatud muumi-
nis inimesele sisenemine või maldal.²⁾ Piira-
tud muumina tuleb käsitleda eelte osa ma-
pinnast, millele teiste juude peaos kunstlike
kapisustega on rüüatud.³⁾ Pole mõtet, et
oleks kindel xide hoone aluse ja maapinna
vahel, vaid piisab, kui ehitus on liikumatu
oma enda raskuse tõttu.³⁾ Hoiumuude lahti-
murdmise all mõeldakse vägiuuldoet, asjade

---

1) vt. Frank "stQB" lk. 40.

2) vt. Liszt "Lehrbuch" lk. 451.

3) vt. Frank "stQB" lk. 72.

rigastamisega seotud kinniste, asjade hoidmiselks määratud esemete avamist¹.

Mundvaegust käsitleakse meie RiS § 548 lg. II-s: "Kui vaigus loimus tähtete või lubus tuste kōwaldamisega, mis lakis lased pääse niist õue, hoonele või muuse ruumi või hoia kohta, võib kohus vangimaja karistust pikendada kuni kahe aastani". See on sin tunduvalt bergem sanktsioon ette nähtud kui saksa kehtivas õiguses, kus mundvaegust käsitleakse parase lümi-koõga kuni 10 aastat.

Holmanda raske vaiguse lüjina näeb StGB ette vaiguse valevõlmetel alil. Selliseks vaiguseks loetakse vaegust, mis loimilakse püüratud ruumile juunde pääsute, hoone või hoones asuva hoiumuni või ukse avamise

---

¹vt. dioyft "Schulbuch" lk. 451.

teel valevõtmega või muude avamiseks normaal-
selt mittedääratud abinõudega.¹⁾ Siiski selletuse
järgi tuleb valevõtmeks lugeda ka kaduma läinud
või varastatud endine õige võti, kui ka teise
isiku pätte on läinud ja seega mitte enam
konspiraatsiooni avamiseks määratud pole.²⁾

Valevõtmete alil teostatud vargust käsitlevad
sõdi RiS SS 550 lg. II ja 551 lg. I: "Siinidlast
varguses elutse kavast hoonest, laevast või muust
muumist või saanast elutsemata muumist, kus
kol ajal teadvalt inimese viihis, või aiaga
tõmbitsetud elutsekava hoonest õõsel,
kui saafjuures siindlana tungis sellise
muumi või õue valevõtme alil või rikkudes
lõkkeid või lukustusi, mis takistaksid muumi
või õue pääsemist, kausikalaks vangimajaga
mitte üle kuu aada". Seega ei nevalt sakse

---

¹⁾ vt. Frank "StGB" lk. 70

²⁾ vt. Siiski "Schubert" lk. 452

tuu alin nõude lõhkumise teel või vahetõnnete või
kavatseliseks avamiseks mitte määratud alin nõude
kasutamise teel. ¹⁾ „Raudtee“ kohta seelalab
siis, et selle all tuleb mõista suured loo-
dusjõududega liikumapandavad (aur, elekter),
kindlail rööpnel liikuval rongi, mitte aga
autobusse, kogu raudteid ega ka veerikuis ja
määravandusis kasutatavaid eiraudteid. Trans-
portkauba all mõtleb siis kõike seda, mis
transportimiseks määratud ja juba selleks
otstarbeks vastavale kohale loimetatud, kuigi
need veel transportikorraldajatele üle pole antud ²⁾

Transportkargud käsitleb meie
KrS- us § 548: „Kohus võib vanginõude
kaistust pikendada kuni kahe aastani, kui
vargus teostatakse rongi liikumise või
selle peatuse ajal.“ ³⁾ ligemalt transport-

¹⁾ vt. Frank „StGB“ lk. 70

²⁾ vt. Siis „Rechtsw.“ lk. 452

³⁾ vt. Saarnann-Elletto „KrS“ lk. 280.

ennast vauskanud oli sõjaväelase või muu
alimõuga kallelõngimiseks või kaitseks, ka-
rikelabse vangimajaga mitte üle kuu aade.¹⁾

Seega ei nevalt seksa õigused, kus poli-
itiseeritud loetakse äge vargus, mis soode-
tud relvaga vauskatult, meie õiguse võtab
peale relvaga vauskatust veel, et vergus oleks kai-
nunud rhes üle mal nime lated kahas. Silma
paistab ka suur uake kaitseväe aades: seksa
õiguses on selleks 10 aadet sumitööd, meie
õiguses vangimaja mitte üle kuu aade.

Kuendaks loetleb StGB raske
varguse all jõugevargust. Selline kuni tege
loetakse asuikatuse, kui vergus on võta-
vad mitte isikud, kes oma vahel on seotud
jatkuva vergusse hoidesaatmisega.²⁾

---

1) vt. Saarman - Malle "Kis" lk. 282

2) vt. Frank "StGB" lk. 70

See RiS § 551 lg. 1 näeb ette, et sünnivad
vaigused, mis soodulisi hõlga Galgaga, kuni keelata
seemitaajaga mitte ük tahetse eada." See on
ette nähtud sünkroniseerimise kaudu; seega ei-
guses on kaitstud samane kõigi vahete vahel
See - 10 aastat sumitööd.

Viimane eeneb SLGB-s kvalifikatsioon-
tid vaiguse all õine vaigus, millele peab
olema hõlga soodulised õied ajal elutsustas
koos, kuhu vaiguse vaiguse esmaseid kere
oli hõlitud või kuhu ka end samaks ots-
kultuks ära peetud oli, samuti kuu vaiguse
ajal elanikud koos ei viidud. 1) Sama-
nuvalt elutsustas koonde tuleb vaadelda
selle juurde kuuluvat püütud õue ja seal arat-
sevad ega liiki elitise ja samuti ka laevu, milles

---

1) vt. Saarmam - Matti " RiS " lk. 283

2) vt. Frank " SLGB " lk. 70

elutse lakse. Siis: "Elutse lau hoone on hoone, mida inimesed kasutavad konapärasesks öö-
pekkuseks"; "öö-gje all ei tule mõista mitte
pimeduse aega, vaid aega, mida üldiselt peha-
peel avatakse pekkuse jaoks".¹⁾

Alles H.S. käsitleb öist vaagnut esiteks
§ 548 lg II, kus lihtvaagnut, mis asub katud
öösel, käsitleakse vangistusega keemi teaks asjat.²⁾
Teiseks näeb öist vaagnut ette § 550 lg. 2, kuid
peale öise gje on siin nõudav veel eritvali-
fikatsiooniga koht (elutse lau hoone, lau või
ruum või samane elutse mata ruum, kus
kol gjele teadvalt inimese viilib, või
siis ümbritsetud elutse lau hoone õu) ja
sissetungimise viis (valvõlmate abil või
lukkude ja lõhete rikku misega).³⁾

---

¹⁾ vt. Siis "Schulbuch" lk. 70

²⁾ vt. Saarnam-õlle "K.S." lk. 280

³⁾ vt. sama lk. 282.

Kaunistus on siin nõneldes § 548 lg. II -ge nõneldes
tunduvalt rasem - vangimaja mitte üle 6 aasta.
Re KR 5 -u § 551 lg. I käsitleb õist vaeust
soses § 550 lg. I -s esinevate lisamomentide-
ga plus asjaolud, et vaigus teostuks mitme
isiku poolt ja et neil kaasas oleks
relvad. Kaunistuseks on siin summitöö mitte
üle 8 aasta.

Teiseks kvalifitseeritud vaiguse
hüügis peale raske hukitöö on tõrjus
vaigus sama isiku poolt.

Saksa StGB käsitleb mitme-
tõrjut vaigust §§ 244 ja 245. Hüütes
koosseisuks on vajalik, et oleks aset leid-
nud sama isiku teatavalt eelne kaunis-
tamine raskel vaiguse, tööüles, töövi-
nise samaväär vaiguse, töövaljapressimise või
vaigumise eest."

1/1 Frank, StGB 47 lk. 80

Sisemõistlikud peavad olema ka mõlemad
elnenud karistused, kuid pole nõutav,
et elnenud deliktid oleksid siseriigis korda
saadetud. Eelkaristused võivad olla kas
kätelikult või ainult osaliselt ära kantud,
kuid niipea ei avalda need enam siis, kui
uus süütegus saadetakse korda pärast 10
aasta möödumist arvates karistuse täieliku
või osalise ärahaandmise pärast."

§ 13 näeb korduva värguse puhul karistu-
sena ette liht-värguse soositamisel summi-
tööd mitte üle 10 aasta, raske värguse
soositamisel summitööd mitte alla kaht
aastat. Pehmendauste esjaolude olemasolul on
sanktsioonideks lihtvärguse soositamisel van-
gimaja mitte alla kolme kuud, ja raske
värguse eest vangimaja mitte alla üht aastat.²⁾

¹⁾ vt. Frank „§ 13“ lk. 81

²⁾ vt. sama lk. 80.

Eesti KRS on kindlalt värgust põlve-
likevalt käsitletud. Erinevalt saksa õi-
gusest on ette nähtud eii karistuse määrad väras-
tele, kes on samalaadilise süüteo eest
varem karistatud kaks korda ja nendele,
kes on rohkem kui kolm korda vastavat
karistust kandnud. § 553 järgi süüdlasest
§ 548 I ja II lõikes ette nähtud värguses
(s.o. liht- ja raske värguses), mis saadeti
korda pärast kahel korral karistuse ära-
kandmist värguse, töövõimise, väljapreeri-
mise või helmuse eest enne ühe aasta möö-
dumist, avaldas ühe aasuguse süüteo eest
karistuse äraandmise päevast, karis kolmeks
vargimajaga mitte üle kolme aasta!

§ 554 põhjal süüdlasest värguses, mis saadeti
korda pärast karistuse äraandmist mitte
vähem kui kolmel korral värguse, töövi-

mise, väljapressimise või helmuse eest enne
nii aasta möödumist, avates ühe seeruguse
rüütes eest karistuse täendamise pärast,
karistatakse vangimaja mitte üle kuue
aasta.¹⁾

Saksa õiguses ei avestata täendamata
momentina eelkaristuse ja määratava karistuse
raskust, küll tuleb seada aga meie RiS. § 554 lg. II põhjal tuleb siindest, kes mõne
eelpool nimetatud rüütles eest karistusena täa-
kandis vangimaja üle ühe aasta ja suleti
korda saadetud vanguse eest enne nime katud
kõhta ja möödumist kattu pooll turmus lahkek-
se vangimaja karistuse vääriliseks samuti
üle ühe aasta, karistatakse sunnitaõige mitte
üle kaheksa aasta.²⁾

Võrreldes korduvat vangust meie ja saksa

---

¹⁾ vt. Saarmann-Elftlo "RiS" lk 287

²⁾ vt. sama.

õiguses, paisleb silma järgmine eirneus: et
kui lüü kuulub hõlsuma vaiguse koosseisu alla,
on meil nõutav, et vaigus soosilalaks 5 aastat
jooksul peale elnenud vaatlava haistuse ärahand-
mist avates, kuna sekse õiguses on see
peavad jõe pikem - 10 aastat.

Peale nime lätud kvalifitseer-
tud vaiguse lühide took eesti RiS mõned
erilised, nullistele seatakse sätteid saksa
StGB vaigust käsitlevas peatükis ette ei näe.

See kõneleb § 552 hõlsuma vaigust, mida
lg. I järgi haistalakse vaigunajaga mitte üle
kümne aasta. Lg. II-s on ette nähtud hõlsuma va-
guse eest, mis on hõlma saadatud enne viie
aasta möödumist pärast haistuse ärahandmist
varem hõlmasaadatud hõlsuma vaiguse eest, avates
selle haistuse ärahandmise päevast, või
kui hõlsuma vaigus temale oli ära ajamiseks, -

Vene
1974

summi kõige mitte üle 8 aola¹⁾

Edasi - § 549 järel täiendat selle, et
ka uueks

- 1) varandust selleks otstarbeks lahendada või
riketud lauas,
- 2) varandust, mis tuleb kahju, üle ujutuse, laeva-
õnnetuse või muu õnnetuse tõttu
oli kättes, kui saadeti korda
eesuguse õnnetuse ajal,
- 3) riigi poolt olevaid sõjaväe, padrunid,
püssirohke või muud aju, mis kuuluvad
peale tungimise või keitse alivõtte hulka,
kui saadeti korda ladudest või paitsu
saadeti korda ladudest või paitsu
hoiustest või ruumidest, kaitsealase
võrgu majaga mitte üle 8 aola.²⁾

---

1) vt. Saarmann-Matto „Kis“ lk. 283

2) vt. sama lk. 282

Veel kuuluvad K15 § 548 lg. II järgi kvali-
fikatsioonid varguse hulga vargused, mis soovi-
latud:

- 1) eelise juhtumusega
- 2) usalduse rikkeniisega või
- 3) kui riisitud varandus kahjustaja loitmiseks
oli kadekavilik.¹⁾

Kõiki neid juhtumeid § 413 kvalifikatse-
ritud vargusena pole nimekanud ja peame
jätkama, et mitteard, kui neid pole eriseades-
tes käsitletud, tuleb neid käsitleda üldistel
alustel.

Lõpuks peetakse silma eesti ja
saksa keelivas õiguses kvalifikatsioonid varguse
võrdlemisel ajaolu, et eesti õigus seab kilt-
ja raske varguse puhul karistuse määra sõltu-
vuse varaslatud varanduse väärtusest, kuna

---

¹⁾ vt. Saarman - Matlo "K15" lk. 280

saksa õigust seda ei tee. Ks S § 548 lg. III
tuleb: „Kui määratud varanduse väärtus ületab
tuhet krooni, siis saiskalakse siinlast vangimajaga
mitte üle kuu aasta“. Kui varan-
duse väärtus on alla 1000 kr., siis saiskal-
akse lihtvaigust vangimajaga mitte üle
ühe aasta ja restet vaigust - vangimajaga
mitte üle ühe aasta. On aga vaiguse
objekti väärtus alla kahe krooni, siis saiskal-
akse seda vaigust bergendatult - vangima-
jaga mitte üle 6 kuu.“

Järgnevalt esime privileegieritud
vaiguse vaatlemisele.

Kuba niimoli käsitletud paragrahvis loodud
vaiguse liik (varastatud varanduse väärteega
mitte üle kahe krooni) kuulub nn. privileegieri-
tud vaiguste hulka. Samas paragrahvis asetse-

) vt. Saarmann - Matto „Kis“ lk. 280

uad ka meie kehtivas õiguses leiduvad Teised
privileegieritud varguse koosseisud. ette kaitselatakse
vargimajaga mitte üle 6 kuu, kui:

- 1) süüdlane vabatahtlikult andis tagasi oma
kõltsuse, - resolutsiooni või vandeaktenäbe
verdikti kuulukamist misestud varanduse,
- 2) rahuldab kahju saajat muul viisil või
- 3) vargus saadeti korda äärmise häda summil.

StGB-s on need kergemini karista-
tavat juhud ette nähtud §§ 247 ja 248-a.
§ 248-a ütleb: "Kes häda summil püüar-
gust loimetab või väikese väärilusega asju
omandab, karistatakse rahatrühiga kuni
3000 marka või vargimajaga mitte üle
kuue kuu". Seega ei nevalt meie kehti-
vast õigusest on siin ette nähtud alterna-
tiivselt kas rahatrüh või vargimaja,
kuna meil on privileegieritud varguse puhul

väimalik ainult vanglavastust rakendada.
Fr. v. loigt rääkitab, et eelpool viitunud § 248-a
moodustab eelise iseseisva delikti liigi,
mis lahku tähel nii vargusest kui ka
koomulidest omastamisest. Põsiasjade vargus
seisneb nagu varguski rüüsumises omastamise
sihiga, kuid kui koo objektiks on siin
väikeseeväärtusega, s.o. tähtsusetu, asi ja
ära võtmise peale sündinud ainult väikese
(majandusliku) häda sumil. loigt nimetab
nimetatud koo koosseisu „Entwendung“.)

§ 247 kõneleb nn. „pere-
konna- ja pere- või majavarustusest“. Yksi vaes-
lakusse omastelt, eeskoostajalt, kasuajajalt või
isikult, kellega õppuakohas allakse või selle
kodu koo pere liige viidetakse, väikeseevää-
rtusega asja, siis võib sündis tust ainult

---

ut. loigt „Schruck“ lk. 455

kahjuharmatja lööde ja sealjuures on kaalus
ka lagasiuõelav. Kui vaigus teostalaks oma
alanevas juones sugulaselt või ahikaasalt,
siis sellise vaiguse juures ei tule mingisugune
gune sanktsioon rakendamisele. Kausitamata ei
jää aga kuitööd osavõtjad ja sooduslajad,
kes kahjuharmatõnuga eespool nimetatud sugulus-
sõdemetes ei seis. 1)

Illeie Riis ei näe st g B § 244-le
vastavat sätet ette, küll sätel aga selliseid
juhtumaid Riiminraal kohtu pidamise seadusliku
üldosa § 5, mille järelle algatamise ja
kohtus süüdistamise õigus kuulub aine-
üksi süüteoost harmatanule või ka seadus-
likule või selleks volitatud esindajale
kui omanik, vaigus ja helmus on mõide
saadatud ahikaasade, ülenevate ja alanevate
sugulaste vahel.

---

1) vt. Frank "st g B" lk 88 jj.

Yhteiselle kokoukselle näkökulman korostaa, et saksa kehitys õiguses on uuguse instituti võrreldes meie kehiva õigusega vähem täpselt käsitletud. Eriti maksab see kvalifitseeritud uuguse kohta. Kii on stg B-is raske uuguse liiki dle ette nähtud kõigile üldine kaitse määr - kuni 10 aastat (parandusmaja sumitõid, jättes sellega kohtumisele suure suure kaitse määr rakendamisel. Kie Krs - us on kvalifitseeritud uugused mitmekesisemalt sanktsioneeritud, nähes igale koosseisule ette oma eii kaitse, kusjuures see kuniagi kuni 10 aastase vabadus koostuse eii tõuse magu stg B-is.

Uuguse täpsem käsitletu avaldub juba selles et. Eesti Krs - us on raske uuguse suuremas suure paragrahvides ette nähtud

kui StGB-is. Sealjuures Gr 5-us liiavad käsitlemist kõik StGB-is raskendavad varguse juhud (peale kiriku varguse), juurde liues veel järgmised kvalifitseeritud varguse koosseisud:

1. hobuse vargus ühes korduva hobusevargusega;
2. vargus laualt;
3. ühiskondliku ometuse ajal teostatav vargus;
4. riigi päralt olevate sõjaväelaste, püsirohu jne. vargus;
5. erilise julmusega toimetatud vargus ja
6. vargus, kus rüüatud varandus kahju saaja koitmiseks oli teadvalt hädatavilik.

Liues osas ühtub Eesti tehtiv õigus varguse käsitlemisel suuremate erinevusteta saksa õigusega.

Osendatud allikmaterjal:

1. H. Saarman ja H. Matto „Kriminaalseadustik kommenteeritud väljaanne“ Tallinn, 1934.
2. R. Frank „Das Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich“, II Band, 15. Aufl. Tübingen, 1923.
3. Fr. v. Liszt, E. Schmidt „Lehrbuch des Deutschen Strafrechts“, 23. Aufl., Berlin u. Leipzig, 1921.
4. Vergleichende Darstellung des Deutschen und Ausländischen Strafrechts - Besond. Teil, VI Band. Berlin, 1904.